

## Kotyora'dan Ordu'ya

*From Kotyora to Ordu*

### ÖZET

Boztepe eteklerinde doğal bir liman görünümünde olan yerde kurulan halk arasında eski adı Kotyora, yeni adı Ordu olan şehrin adı ve bu adların tarihi alt yapısının irdeleneceği Kotyora'dan Ordu'ya adlı araştırma, Ordu ilinin tarihine ışık tutması, yanlış bilinen bilgilerin ortaya konulmasını sağlayacaktır. Kotyora'dan Ordu'ya adlı bu araştırmada google form üzerinden elde edilen anket sorularının ve doküman analizine ilişkin verilerin kullanıldığı nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Nitel araştırma adını verdiğimiz araştırmalarda araştırmacı gözlem, görüşme notları ve doküman analizi gibi veri toplama teknikleri kullanarak araştırma yapar. Kotyora'dan Ordu'ya adlı bu araştırmanın amacı, şehrin geçmişten günümüze var olan isimlerinin tarihi alt yapısını ortaya koymak, okuyucularda araştırma kültürünü geliştirmek ve milli duyguları geliştirmektir.

**Anahtar Kelimeler:** Kotyora, Ordu, Kut, Şehir İsmi, Bozukkale, Türk Dili, Etimoloji.

### ABSTRACT

The research titled "From Kotyora to Ordu", which will examine the name of the city, whose old name is Kotyora and its new name is Ordu, and the historical infrastructure of these names, which was established in a place that looks like a natural harbor on the outskirts of Boztepe, will shed light on the history of Ordu province and reveal misinformation. In this research titled "From Kotyora to Ordu", a qualitative research method was used, using survey questions obtained through Google form and data related to document analysis. In what we call qualitative research, the researcher conducts research using data collection techniques such as observation, interview notes and document analysis. The aim of this research, titled "From Kotyora to Ordu", is to reveal the historical background of the names of the city from past to present, to develop the research culture in the readers and to develop national feelings.

**Keywords:** Kotyora, Ordu, Kut, City Name, Bozukkale, Turkish Language, Etymology.

### GİRİŞ

#### Araştırmanın Kurumsal Çerçevesi

Doğal güzelliklerinin yanı sıra tarihi özellikleri ile öne çıkan Ordu, orta Karadeniz bölgesinde yer almaktadır. Ordu'da bilinen ilk yerleşme yeri, Kirazlımanı Mezarlığı yanındaki Kotyora'dır (Bozukkale). Yılmaz; Ordu tarihinin paleolitik çağa (M.Ö. 15 bin) kadar dayandığını, ilin isminin Ksenophon'un Anabis adlı eserinde kotyora olarak geçtiğini vurgulamaktadır (Yılmaz,2016). Ksenophon, M.Ö. IV. Yüzyıl'da İran taraflarından savaştan dönerken kotyora'ya uğradığını ve burada yerleşik bir kavimle karşılaştıklarını belirtir (Ksenophon,1944).

Ordu bölgesinde yapılan araştırmada bulunan kalıntılardan hareketle Ordu'nun tarihi paleolitik çağa kadar indirgenir (Kökten,1962). Özdemir, Ordu bölgesi ile ilgili bilgi veren kaynaklar incelendiğinde bölgede Khalibler, Tibarenler, Mossynoikler, Makronlar gibi birçok yerli halkın yaşadığını; Tellioglu, bölgede Türk kökenli Kimmer ve İskit halklarının bu bölgeye yerleştiğini ve Ksenophon anabis adlı eserinde 45 gün geçirdiği bölgenin Tibarenlere ait olduğunu, Kotyora'nın Tibarenlerin ülkesinde kurulu bir Hellen kolonisi olduğunu ancak koloni içinde yaşayan halkın Yunan kökenli olduğundan bahsetmemiştir (Yıldırım, 2016).

Ksenophon (*Onbinlerin Dönüşü Yolculuğuna Önderlik Eden Komutan*) Pers İmparatoru Kyros'un paralı asker olarak getirdiği Yunanlı askerlerin milattan önce 401 yılında Trabzon'dan Sinop'a kadar tarihe on binlerin dönüşü adıyla geçen yolculuğu sırasında gözlemlediklerini kaleme aldığı Anabasis adlı eserinde Sinop Trabzon arasında yaşayan kavimlerin hiçbirinin Yunanca konuşmadığını ifade eder. Başka bir ifadeyle Onbinler yani Yunanlılar bu kavimlerin herhangi biri ile aynı dili konuşarak anlaşamadığını ifade eder (Demir, 2018).

Orta Karadeniz Bölgesi'ndeki Türk kimliğini anlayabilmek için 1040'lardan itibaren Anadolu'ya yapılan akınları, özellikle 1071'den itibaren yapılan akınları iyi anlamak gerekir. Bugün Doğu Karadeniz, Orta Karadeniz denilince akla 4. Haçlı Seferleri sırasında, İstanbul'un Latinler tarafından işgali sonrası Komnenos hanedanlığının 1204- 1461 yılları arasında Trabzon ve çevresine hapsolmuş Trabzon Rum Devleti veya Pontus Rum akla gelir. Oysaki İspanyol elçisi Clavijo, 1404 yılında Ordu'dan geçerken Hacı Hacıemiroğulları Beyliği'nin on bin askeri olduğunu nakleder. O tarihlerde yani 14. Yüzyılın ortalarında Trabzon'da yaşayan insan sayısı altı bin olduğu nakledilir. Taceddinoğullarının da 1386'da on iki bin askeri ve altmış bin Türk nüfusa sahip olduğu nakledilir. Yine yapılan

**Sadık Kaş**<sup>1</sup>   
**Cengiz Güngör**<sup>2</sup>   
**Özdam Bulut**<sup>3</sup> 

#### How to Cite This Article

Kaş, S., Güngör, C. & Bulut, Ö. (2025). "Kotyora'dan Ordu'ya", International Academic Social Resources Journal, (e-ISSN: 2636-7637), Vol:10, Issue:1; pp:29-36. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.14943295>

Arrival: 23 December 2024  
Published: 28 February 2025

Academic Social Resources Journal is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

<sup>1</sup> Uzman Sosyal Bilgiler Öğretmeni, MEB, Altınordu Eskipazar Ortaokulu, Ordu, Türkiye

<sup>2</sup> Başöğretmen, Sınıf Öğretmeni, MEB, Altınordu Altınfindık İlkokulu, Ordu, Türkiye

<sup>3</sup> Başöğretmen, Sosyal Bilgiler Öğretmeni, MEB, Altınordu Eskipazar Ortaokulu, Ordu, Türkiye

araştırmalarda 1455'te Ordu'da 6651 Türk ailesine karşılık, 526 Rum ailesinin olduğu toplam nüfus içindeki Rum nüfusun % 6'sının Rum olduğu nakledilir (Güney, 2021).

Trabzon Rum İmparatorluğu'nun bölgeye hâkim olduğu yıllarda Rum kaynaklarında Ordu, Khalıbya olarak kayıtlarda geçmektedir (Hahanov, 2004). Türklerin bölgedeki fetih hareketleri Moğol istilası sonrası başlamış ve Khalıbya'nın yaylaklarında uç bölgelere yerleştirilen Bayram Bey'in öncülüğündeki Türkmenler bölgeye XIII. Yüzyılın sonlarına doğru Khalıbya üzerine düzenledikleri akınlar sayesinde bölgeyi ilk defa Türk-İslam iskânına açmışlardır. XIV. Yüzyıldan itibaren Bayram Bey'e bağlı Türkler bölgede kesin olarak yerleşmeye ve köyler kurmaya başlamışlardır. Khalıbya bölgesi bu tarihten sonra Bayramlı olarak anılmaya başlamış ve şimdilerin Eskipazar Mahallesi Bayramlıların merkezi durumunda olduğu için adına "Ordu" denilmiştir (Güney, 2021).

Osmanlı arşiv belgelerinde de bölge, yörenin fatihi Bayram Bey'in adına izafeten "Vilâyet-i Bayramlı" yani "Bayram'a ait ülke" ve "Ordu-yı Bayramlı" yani "Bayram'ın ülkesinin merkezi" adları ile kayıt altına alınmıştır (Öz, Acun, 2008).

İskefir 1387 yılında Sivas hâkimi Kadı Burhaneddin Ahmed tarafından Bayramlıların beyi, Süleyman Bey'e resm-i suyuğal olarak verilmiştir. Kadı Burhaneddin Ahmed'in 1398'de öldürülmesinden sonra Osmanlılar, Karadeniz Bölgesinde Giresun'a kadar olan ve Bayramlı Beyliği tarafından fethedilmiş bölgeler dâhil olmak üzere Erzincan'a kadar hâkim olmuşlardır. 1402'de Ankara Savaşı'ndan sonra Timur Han beyliklere kendine vergi vermek şartıyla topraklarını geri verilmiştir. Sultan II. Murat döneminde Hacıemîroğulları Beyliği 1427'de Osmanlılar tarafından ilhak edilince şehir Osmanlı Devletinin yönetimi altına girmiştir (Güney, 2021). Bugün kotyora antik yerleşmesinin olduğu yer Bozukkale ismiyle anılmakta ve bozukkale denilen yerde iki tarafı derin koylarla çevrili küçük bir yarımada bulunmaktadır.



Görsel 1: Antik Kotyora Yerleşkesi-Bozukkale (Kaynak:https://karadeniz.gov.tr)

### **Araştırmanın Amacı**

Bu araştırmanın amacı, Eski adı Kotyora, yeni adı Ordu olan şehrin isimlerinin tarihi alt yapısının irdeleneceği Kotyora'dan Ordu'ya adlı araştırma ilimizin tarihine ışık tutması, yanlış bilinen bilgilerin ortaya konulmasını sağlayacaktır. Bu araştırmanın amacı, şehrin geçmişten günümüze var olan isimlerinin tarihi alt yapısını ortaya koymak, okuyucularda araştırma kültürünü geliştirmek ve milli duyguları harekete geçirmektir.

### **Sınırlılıklar**

Araştırmanın evreni tüm Ordu halkıdır. Araştırmanın yapıldığı Ordu ilinde ikamet eden ve anket sorularına cevap veren 112 kişinin katılımcı olması ve araştırmanın nicel kısmının 4 anket sorusuyla sınırlı tutulması araştırma açısından bir sınırlılıktır.

### **YÖNTEM**

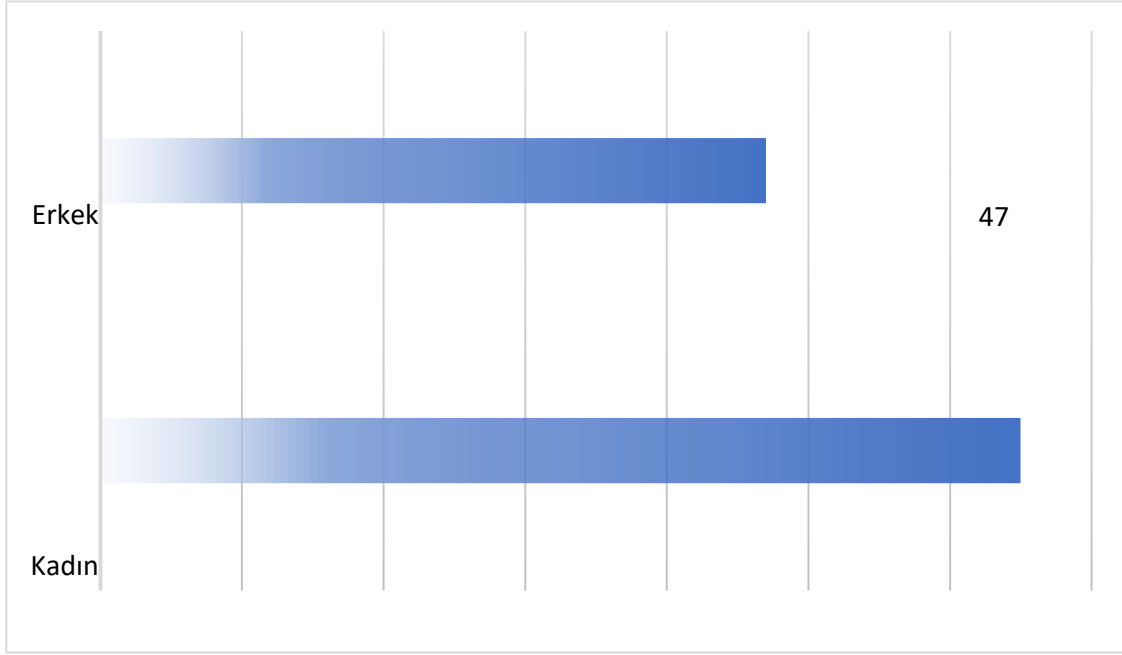
Kotyora'dan Ordu'ya adlı bu araştırmada Google form üzerinden elde edilen anket sorularının ve doküman analizine ilişkin verilerin kullanıldığı nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Açık uçlu sorudan oluşan yarı yapılandırılmış görüşme formu <https://forms.gle/nVTH6wZfrX6vtoTLA> kullanılmıştır. Araştırmanın evreni Ordu'da yaşayan ve gönüllü olarak görüşme formunu dolduran tüm Ordu halkıdır.

### **BULGULAR VE TESPİTLER**

Yapılan anket sonuçları ve araştırmada elde edilen veriler bu bölümde açıklanmıştır.

#### **Anket Sonuçlarıyla İlgili Bulgular ve Tespitler**

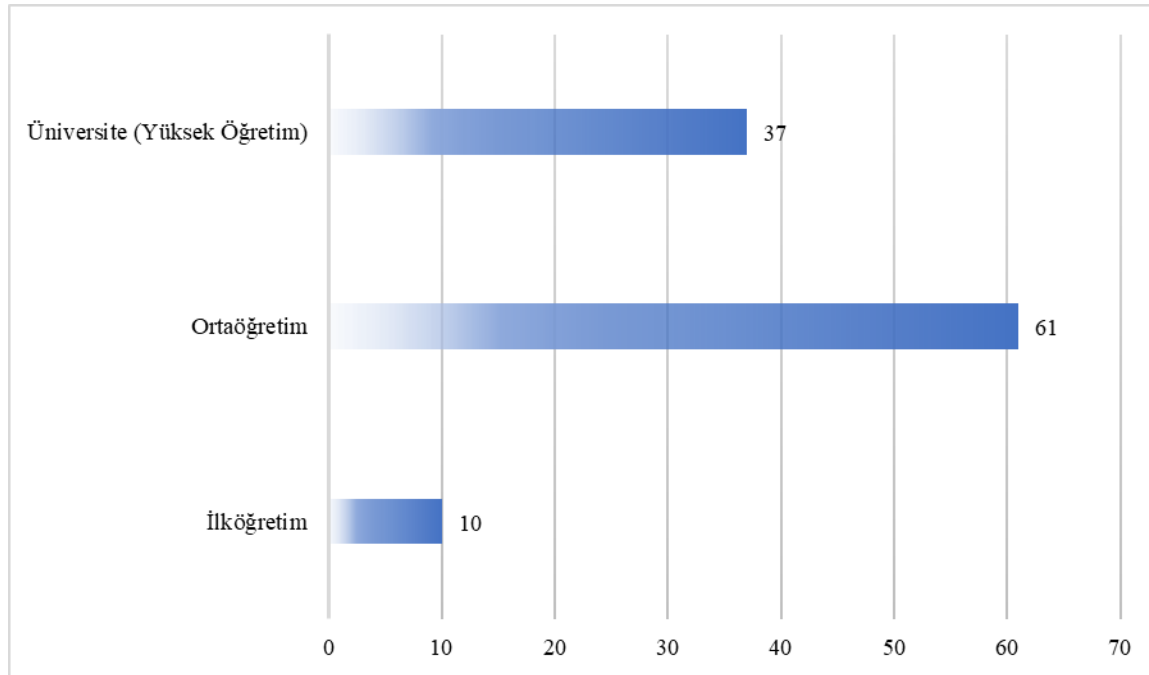
Şehrin eski ve yeni ismi ile ilgili tespitlere geçmeden önce farklı eğitim seviyelerindeki yöre halkı ile yapmış olduğumuz görüşme sonuçları ile ilgili veriler halkın Kotyora ve Ordu ismi ile ilgili ön bilgileri yansıtması açısından önemlidir.



**Şekil 1:** Ankete Katılanların Cinsiyet Dağılımı

**Kaynak:** Yazar tarafından üretilmiştir

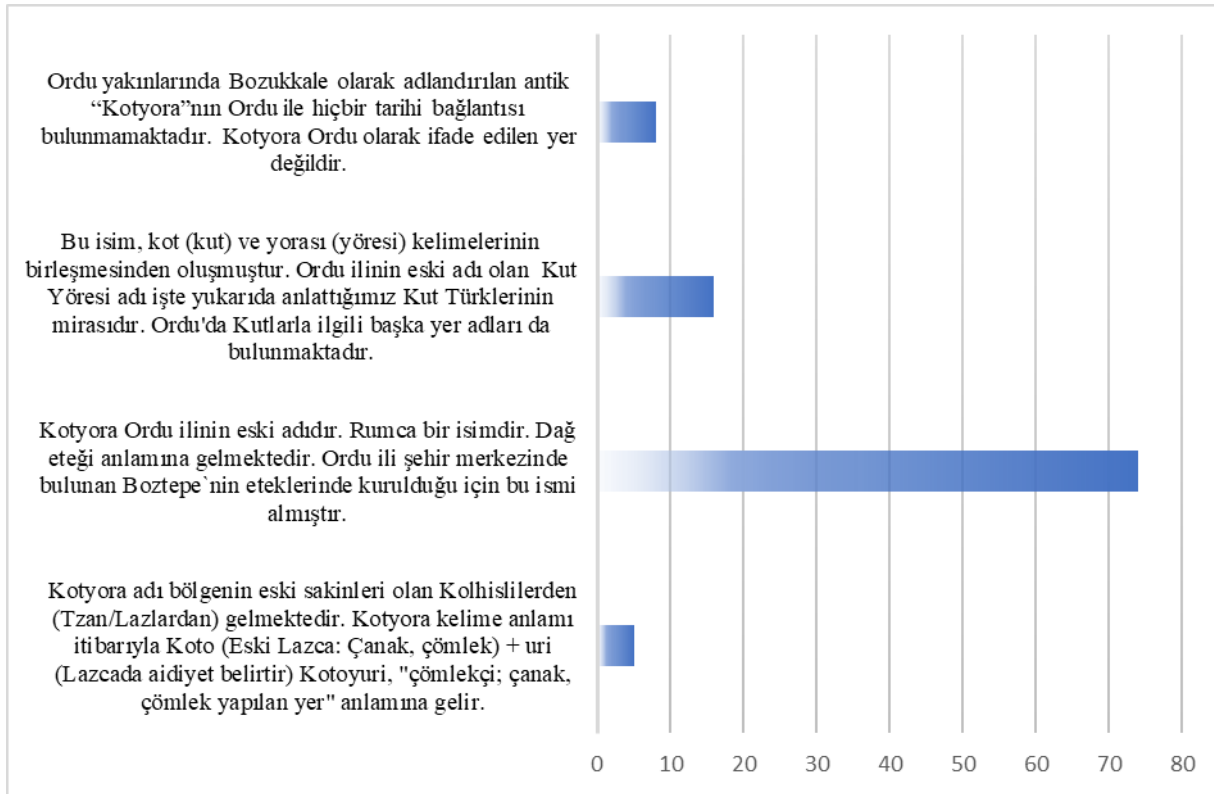
Yapılan ankete katılan 112 kişinin katılımcının % 42'si erkek, %65,58'si kadındır.



**Şekil 2:** Ankete Katılanların Eğitim Durumu

**Kaynak:** Yazar tarafından üretilmiştir

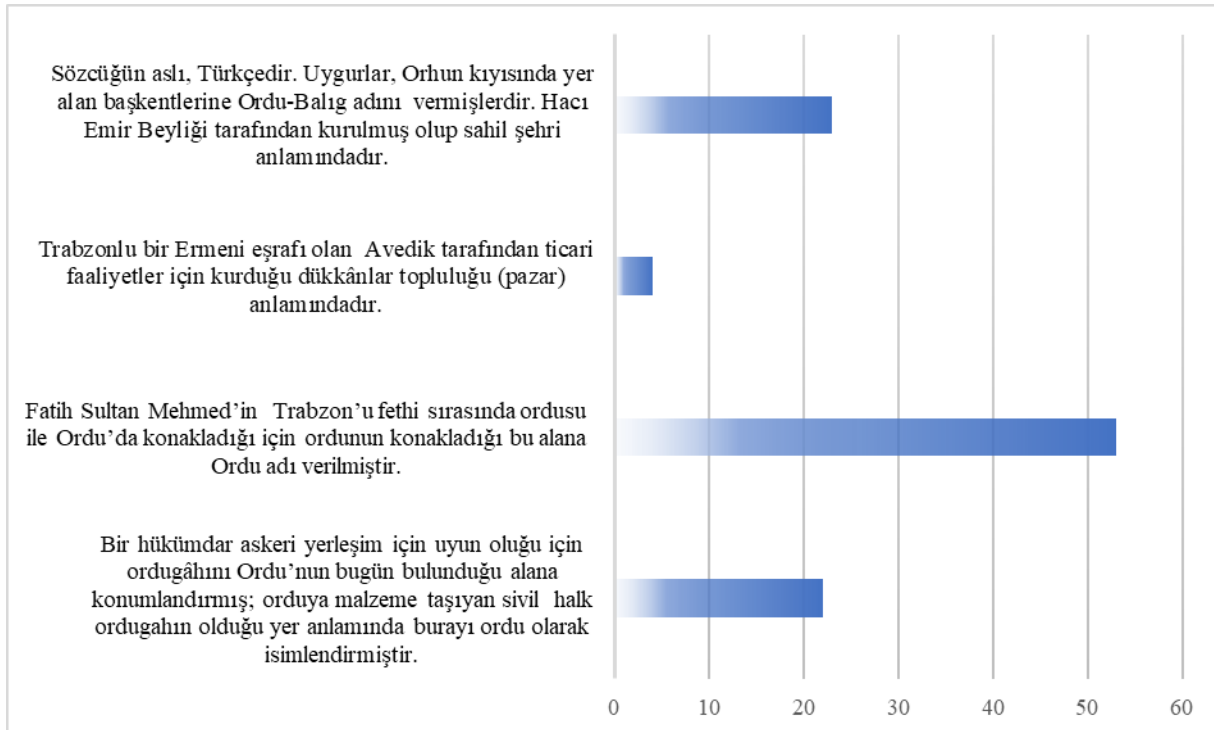
Ankete katılan ve eğitim düzeyiniz ile ilgili soruya cevap veren 108 kişinin %37'si Yüksek öğretim, %61'i ortaöğretim ve %10'nu ise ilköğretim mezunudur.



Şekil 3: Ankete Katılanların Kotyora İli İlgili Görüşleri

Kaynak: Yazar tarafından üretilmiştir

Ankete katılan ve kotyora ile ilgili soruya cevap veren 103 kişinin çoğunluğu (%72'si) Kotyora "Ordu ilinin eski adıdır. Rumca bir isimdir. Dağ eteği anlamına gelmektedir. Ordu ili şehir merkezinde bulunan Boztepe'nin eteklerinde kurulduğu için bu ismi almıştır." maddesini işaretlemiştir. Yöre halkının ezici bir çoğunluğu bu fikre inanmaktadır.



Şekil 4: Ankete Katılanların Ordu İle İlgili Görüşleri

Kaynak: Yazar tarafından üretilmiştir

Ankete katılan ve ordu ismiyle ilgili soruya cevap veren 102 kişinin %52'si "Fatih Sultan Mehmed'in Trabzon'u fethi sırasında ordusu ile Ordu'da konakladığı için ordunun konakladığı bu alana Ordu adı verilmiştir." maddesini %21,6'sında benzer bir içerik olan "Bir hükümdar askeri yerleşim için uyun oluşu için ordugâhını Ordu'nun bugün bulunduğu alana konumlandırmış; orduya malzeme taşıyan sivil halk ordugahın olduğu yer anlamında burayı ordu olarak isimlendirmiştir." maddesini işaretlemiştir. Yani katılımcıların %73,6'sı Ordu isminin askeri karargâh olarak kullanılmasından dolayı aldığını düşünmektedir.

Anket sonuçlarından hareketle Kotyora ve Ordu isimleri ile ilgili doküman analizi yaparak bu isimlerin ortaya çıkışını bilimsel olarak açıklama gereği duyulmuştur.

### Şehrin Eski İsmiyle (Kotyora) İlgili Tespitler

1-Ordulu yazar Mithat Baş'ın araştırma ve kaynaklarına göre; Ordu, Osmanlı arşivlerindeki belgelere göre Türkler tarafından kurulmuş bir yerleşkedir. İlk çağ ve Orta çağa bakıldığı zaman şehrin bugünkü kurulduğu yerde antik bir kalıntı bulunmamıştır. Günümüzde Ordu Boztepe eteklerinde yer alan ve yerel halk tarafından Bozukkale olarak adlandırılan antik “Kotyora”nın Ordu ile hiçbir bağlantısı yoktur. Hacı Emiroğulları Beyliği Beyi Süleyman Bey 1396 Yılında Giresun’u fethetmek için topladığı onikibin kişilik ordusunun, konakladığı yer olan ve günümüzde adı Eskipazar olan yerde toplanması sonucu bu bölgeye Ordu adı verilmiştir (Baş,2012).

2- Öztürk Kotyora adının bölgenin eski sakinlerinden geldiğini, bölgenin eski sakinleri olan Lazların (Kolhisliler) yöreye koto (Lazcada çanak, çömlek anlamına gelir) + uri (Lazcada aidiyet belirtir) Kotoyuri (çanak, çömlek yapılan yer) dediklerini söyler. Öztürk; bölgenin eski sakinleri olan, antik ve orta çağda tarihi kaynaklarla varlığı sabit olan Lazlar şehre Kotyora ismini verdiklerini ifade eder (Öztürk,2011).

3-M.Ö. 400'de şimdiki Ordu ilimizin ismi Kotyora olarak kaydedilmiştir. Kotyora isminin ne zaman şehre verildiği belli olmamakla beraber, M.Ö. 400'den önceki dönemlerde de yerleşkenin bu isimle anıldığı anlaşılmaktadır. Kot (kut) ve yorası (yöresi) kelimelerinin birleşmesinden oluşan bu isim şehrin ismi oluşmuştur. Bilim İnsanları Kutların milattan önce 2260 yıllarında Dicle Nehri'nin kuzeyine göçtükleri ifade etmektedir. Arkeolojik kazılar sırasında Trabzon'da bulunan milattan sonra 483 yılına ait bir kitabede, şehrin onarımına yardım edenler arasında Gutlar da yazılmıştır. Yine tarihi kayıtlarda Bizans İmparatoru Mihail'in 1042 doğu seferinde Gutların memleketini egemenlik altına aldığı ve Bizans İmparatoru Diyojen'in, Malazgirt Savaşı'nda askerlerinin arasında Gutlar da bulunduğu yazmaktadır. Kütahya ilimizin eski kaynaklardaki ismi Kutium'dur. -ium'un eki dikkate alındığında adı geçen şehrimizin kurucusunun Kut / Gutlar olduğu ortaya çıkmaktadır. Kütahya ve çevresinde Kut isminin Kot biçiminde söylendiği ve kayıtlara geçtiği, Kutlara ait bir ölçü birimi olan kot ve Komar / Kumar boyunda olarak ifade edilen ölçü biriminin de kullanıldığı görülmektedir. Ordu ilinin eski adı olan Kot yorası/ Kut Yöresi adı işte Kut Türklerinin mirasıdır. Ordu'da yer alan Kutlucalu, Kutlulu (Bolaman), Kutlulu (Bozat) adlı yerleşkeler Kutlarla ilgili iddiaları doğrulamaktadır. Ordu'ya bağlı Mesudiye ilçesinin Derinçay köyünün eski ismi ise Kotanı (kut-ana)'dır (Demir,2007).

4-Başka bir tez olarakta grekçe bir isim olan Kotyora dağ eteği anlamına gelmektedir. Şehir Boztepe'nin eteklerinde kurulduğu için bu ismi almıştır. Demir, Kotyoranın Kut Yöresinden dönüştürüldüğünü ve yine Bolaman isminin de Pontpolemenyum'dan değil, Balaban Türklerinden gelme bir kelime olduğunu ifade eder (Demir,2007).

### Şehrin Yeni İsmiyle (Ordu) İlgili Tespitler

Ordu isminin ne zaman ortaya çıktığı ne zamandır kullanılmaya başladığı ile ilgili farklı rivayetler vardır. Bu rivayetlerdeki güçlü kanı Türkler'in bu bölgeye yerleşmesiyle kullanılmaya başladığı konusundadır.

1-Bir hükümdar askeri yerleşim için uyun oluşu için ordugâhını Ordu'nun bugün bulunduğu alana konumlandırmış; orduya malzeme taşıyan sivil halk ordugâhın olduğu yer anlamında burayı ordu olarak isimlendirmiştir. Bu ifadeye benzer bir rivayette Fatih Sultan Mehmed'in Trabzon'u fethi sırasında ordusu ile Ordu'da konakladığı için ordunun konakladığı bu alana Ordu adı verilmiştir. Osmanlı Ordusunun Ordu'da beklediği hatta Osmanlı Ordusunun gıda ihtiyaçları için mevsime uygun olarak yöre halkının kabak getirip askere verdiği kabaklarından dolayı Ordululara kabakçı ifadesinin de buradan geldiğinde anlatılmaktadır. Askeri karargah olarak kurulduğu konusunda halk arasında anlatılan diğer bir rivayette Osmanlı İmparatorluğu'nun Orta Karadeniz bölgesindeki güvenliği ve asayişini sağlamak için görevlendirdiği Osman Paşa'nın askeri birliğini Ordu'ya kurduğu için buraya Ordu denildiğine dairdir.

2- Bahaeddin Yediyıldız “Hacıemiroğulları Beyliği'nden Türkiye Cumhuriyeti'ne Ordu Tarihinden İzler” adlı eserinde de Planhol'ülden aktardığı bilgilerde De Planhol: Ordu adının saf Türkçe bir kelime olduğunu, halk arasında Ordu ile ilgili anlatılan rivayetlerin gerçeği yansıtmadığını ve antik kotyora (Bozukkale) ile bugünkü şehrin bir bağlantısının olmadığını söyler. Batılı seyyahların eserlerinde ve Osmanlı metinlerinde Ordu adı geçmediğini bu adı ilk defa 1797'de Beauchamps adlı bir batılı seyyahın zikrettiğini ve aslında Trabzonlu bir Ermeni eşrafı olan Avedik tarafından ticari faaliyetler için kurduğunu, Ordu sözcüğü, askerî ordugâh anlamına geldiği gibi, 19. yüzyıl başında pazar yeri anlamına da geldiğini ifade etmiştir. De Planhol, makalesinin sonunda şehre adını veren durumun bir ordugâhtan ziyade dükkânlar topluluğu (pazar) olduğunu ifade etmiştir. *Bahaeddin YEDİYILDIZ'a göre* De Planhol 'ün ileri sürmüş olduğu tez, planlı bir tahayyül değilse, büyük bir ihmâldir. Çünkü De Planhol 'ün iddiasının aksine, Ordu ismi, Osmanlı metinlerinde geçmektedir. 1455 Yılına tahlil defterlerinde ordu ismi mevcuttur. Fethedildikten sonra Ordu diye adlandırılan yerin Eskipazar olduğunu ifade etmektedir (Yediyıldız,2018).

3-Önemli Türk İslam düşünürlerinden biri olan Yusuf Has Hâcib'in 1069 yılında yazdığı Kutadgu Bilig adlı meşhur eserinde Ordu ismi şehir, saray, başşehir, sahil şehri olarak açıklamıştır. Ordu adı Türk kültürünün günümüze ulaşan



büyük bir mirasıdır. Geçmiş, ilk Türklere kadar uzanır (Esin, 2002). Günümüzdeki Ordu ilinin adı, yirmi dört idari birimden oluşan ve Bayramlı Beyliği'nin idare merkezi olan Nefs-i Ordu şehriden gelmektedir (Yediyıldız, 2007).

4- Türk İslam düşünürlerinden biri olan Kaşgarlı Mahmud'un kaleme aldığı ve ilk Türkçe sözlük unvanını alan "Divan-ı Lügat 'it-Türk" adlı eserde, Ordu, bir yere yerleşmek, Hakan'ın yurdu, ordulanmak (Ordulanmak ise bir yeri başkent yapmaktır) gibi anlamlara gelmekteydi. (Ögel, 2000) 15. Yüzyılın hemen başında Ordu kazasının özü sayılan bu yerleşke günümüzde de Eskipazar adını korumaktadır. Resmi kayıtlarda Eskipazar yerleşmesinin adı, Bayramlı, Ordu Bayramlı Eyaleti şeklindedir. Ordu ilinin batısında yer alan ve Hacı Emir Beyliği ile zaman diliminde hüküm süren Taceddin oğulları Beyliği'nin başkentinin adında Ordu olduğu tarihi kayıtlardan anlaşılmaktadır.

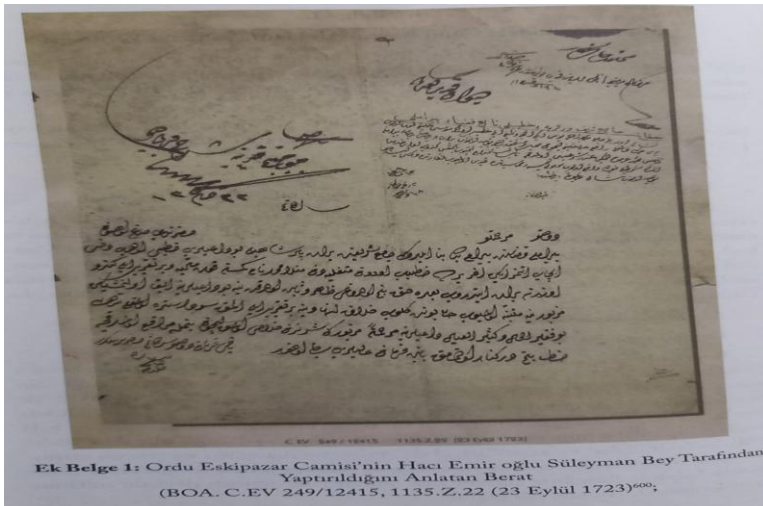


**Görsel 2:** Hacı Emir Beyliği Haritası (Kaynak:Demir, N. (2018), "Hacıemiroğulları Beyliği, Türk Tarih Kurumu Yayınları, IV/A-2-1.1.1 Dizi-Sayı: 24 Ankara.)

7-Bahaeddin Ögel, Ordu adının Türkler, tarafından başkent anlamında kullanıldığını ve bunun Büyük Hun Devleti Döneminden beri var olduğunu, eski Türk, Yazıtlarında da yer aldığını belirtmektedir. Ögel, eski Çin kaynaklarında da, bu kelimenin "Ordu" olarak yazıldığını ifade eder. Sözcüğün aslı, Türkçedir. Uygurlar, Orhun kıyısında yer alan başkentlerine Ordu-Balıg adını vermişlerdi. Kağan otağının bulunduğu şehir anlamına geliyordu. Askeri bir karargâh olan ve ordu olan bu şehirlerde hükümdarın tüm ailesi hep beraber yaşardı. (Ögel,1971).

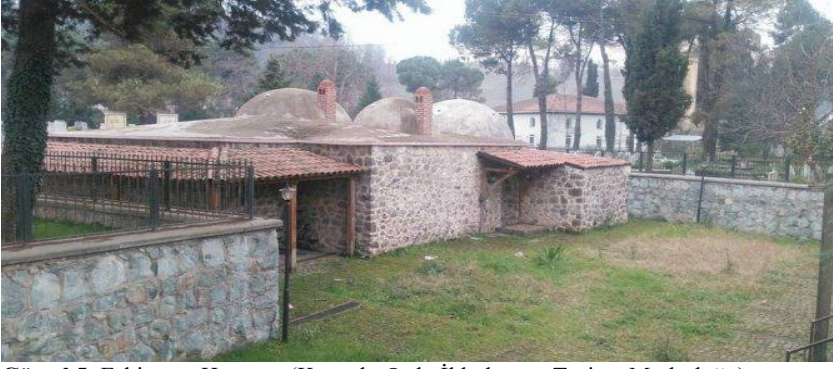


**Görsel 3:** Eskipazar Camii (Kaynak: Ordu İl kültür ve Turizm Müdürlüğü)



**Ek Belge 1:** Ordu Eskipazar Camisi'nin Hacı Emir oğlu Süleyman Bey Tarafından Yapıtıldığını Anlatan Berat (BOA. C.EV 249/12415, 1135.Z.22 (23 Eylül 1723)<sup>600</sup>;

**Görsel 4:** Eskipazar Cami Beratı (Kaynak: Demir, N. (2018), "Hacıemiroğulları Beyliği, Türk Tarih Kurumu Yayınları, IV/A-2-1.1.1 Dizi-Sayı: 24 Ankara)



**Görsel 5:** Eskipazar Hamamı (Kaynak: Ordu İl kültür ve Turizm Müdürlüğü)

## TARTIŞMA VE SONUÇ



**Görsel 6:** Ordu Haritası (<http://www.ordu.gov.tr/ordunun-1462-yilindaki-haritasi-vali-balkanliogluna-hediye-edildi>)

Ordu halkının çoğunluğu Kotyora ismiyle ilgili olarak Kotyora'nın Ordu'nun eski adı olduğunu, Rumca bir isim olup, dağ eteği anlamına geldiğine inanmaktadır. Ordu halkının çoğunluğu yine Ordu ismiyle ilgili olarak Fatih Sultan Mehmed'in Trabzon'u fethi sırasında ordusu ile Ordu'da konakladığı için ordunun konakladığı bu alana Ordu adı verildiğine inanmaktadır. Birbirinden 9 km uzaklıkta kurulan antik kotyora (Bozukkale) adlı yerleşke ile Ordu isminin verilmesine vesile olan yerleşke (Eskipazar) birbirinden farklı iki yerleşkedir.

Trabzon Çaykara'nın Demirli köyünün eski ismi Kotu, Erzurum Merkez Taşpınar köyünün eski isminin Kotanis, Tokat-Reşadiye Taşloca Köyünün eski kaynaklardaki ismi Kotanı olması ve tarihi kayıtlarda Orta Karadeniz Bölgesi ile komşu yörelerde yoğun olarak Kut Türklerinin yerleştiği baz alındığında kotyora isminde Türklerden geldiği apaçık bir gerçektir. Resmi kayıtlarda 1455'te Ordu'da Kutlulu (Bolaman), Kutlulu (Bozat), Kutlucalu adlı karyeler bulunması, Ordu'ya bağlı Mesudiye ilçesinin Derinçay köyünün eski isminin Kotanı (kut-ana) olması Kotyora veya Bozukkale olarak bilinen yerleşkenin (eski adı olan Kot< Kut Yorası/Yöresi) Kut Türklerinin mirası olduğunu ortaya koymaktadır.

Kutların milattan önce 2260 yıllarında Dicle Nehri'nin kuzeyine göçtükleri, arkeolojik kazılar sırasında Trabzon'da bulunan milattan sonra 483 yılına ait bir kitabede, şehrin onarıma yardım edenler arasında Gutlar da yazılmış olması, yine tarihi kayıtlarda Bizans İmparatoru Mihail'in 1042 doğu seferinde Gutların memleketini egemenlik altına aldığı ve Bizans İmparatoru Diyojen'in, Malazgirt Savaşı'nda askerlerinin arasında Gutlar da bulunduğu yazması bölgede Türk nüfusunun olduğunu göstermektedir. İspanyol elçisi Clavijo seyahatnamesinde Hacı Hacıemiroğulları Beyliği'nin on bin askeri olduğunu o tarihlerde Trabzon'da yaşayan insan sayısı altı bin olduğunu ve yine Taceddinoğullarının da 1386'da on iki bin askeri ve altmış bin Türk nüfusa sahip olduğu nakletmesi, yapılan araştırmalarda 1455'te Ordu'da 6651 Türk ailesine karşılık, 526 Rum ailesinin olduğu toplam nüfus içindeki Rum nüfusun % 6 sının Rum olduğunun ortaya konulması bölgede yoğun bir türk nüfusunun varlığının göstergesidir.

Yusuf Has Hâcib'in Kutadgu Bilig adlı, eserinde Ordu isminin "sahil şehri" anlamında olması, tarihi kayıtlarda Hacı Emir Beyi İbrahim'in oğlu Bayram Bey tarafından kurulan Eskipazar'ın o günkü adının kayıtlarda "Ordu Bayramlı Eyaleti" olması, günümüzdeki Ordu ilinin adı, yirmi dört idari birimden oluşan ve Bayramlı Beyliği'nin idare merkezi olan Nefs-i Ordu şehrinden geldiğini kanıtlamaktadır. Ordu'nun hemen batısında, Hacı Emir Beyliği ile aynı çağda hüküm süren Taceddin oğulları, Beyliği'nin de başkentinin adında da Ordu olması aslı Türkçe olan bu sözcüğün Büyük Hun Devleti Döneminden beri var olması, eski Türk Yazıtlarında da yer alan bu, sözcüğün Türkler tarafından başkent anlamında kullanılması da tespitimizi doğrulamaktadır.

Sonuç olarak birbirinden 9 km uzaklıkta kurulan doğal bir liman görünümündeki antik Kotyora ve Ordu isimli yerleşkeler Türk yurdu olarak Kut Türkleri ve Hacı Emir Beyliği tarafından kurulmuştur.

**KAYNAKÇA**

- 1-Baş Mithat,(2012). Ordu Yöresi Tarihi, Ordu Belediyesi Yayınları, Ordu,
- 2-Demir, Necati.(2007). Ordu İlinin Eski Adı Kotyora Ve Tarihî Alt Yapısı. Turkish Studies / Türkoloji Araştırmaları. (Sayfa 180-182)
- 3-Demir, N.(2018). “Hacıemiroğulları Beyliği, Türk Tarih Kurumu Yayınları, IV/A-2-1.1.1 Dizi-Sayı: 24 Ankara.
- 4-Esin, E.( 2002). “Orduğ (Başlangıçtan Selçuklulara Kadar Türk Hakan Şehri)”, Türkler, 3, Yeni Türkiye Yayınları, Ankara, (131)
- 5-Güney, H,N.(2021). Bir Kentin Sosyolojik Yaşamının Şifresi Ordu'nun Toplumsal Tarihçesi, Ankara: Gece Kitaplığı Yayınları.
- 6-Hahanov, A, (2004). Panaret'in Trabzon Tarihi, (Neşr.), (Trc.: Enver Uzun), Trabzon, 54.
- 7- Kökten, İ. Kılıç, (1962). Anadolu: Ünye'de Eskitaş Devrine (Paleolitik) Ait Yeni Buluntular, A.Ü.D.T.C.F.D., 20(3-4), Ankara, 275-278.
- 8-Kaşgarlı Mahmud, Divanü Lûgat-it-Türk (Dizin), 357; Ögel, Türk Kültür Tarihine Giriş, 1, 264 Ankara, Kültür Bakanlığı,
- 9-Ksenophon, (1944). Anabis, (Çeviri: Hayrullah ÖRS), Maarif Matbaası, İstanbul
- 10-Ögel, Bahaeddin (1971). Türk Kültürünün Gelişme Çağları, Meb, 1000 Temel Eser, İstanbul.
- 11-Öztürk Özhan.(2011). Pontus, Antikçağ'dan Günümüze Karadeniz'in Etnik Ve Siyasi Tarihi. Genesis Yayınları. Ankara. 566
- 12-Öz, M. –Acun, F.,(2008). Orta Karadeniz Tarihinin Kaynakları VII: Karahisar-ı Şarkî Sancağı Mufassal Avâriz Defteri (1642-43 Tarihli), TTK Yayınları, Ankara ,223.
- 13-Yediyıldız, B. (2018). Hacıemiroğulları Beyliği'nden Türkiye Cumhuriyeti'ne Ordu Tarihinden İzler, Ordu Büyük Şehir Belediyesi Kültür ve Sosyal İşler Dairesi Başkanlığı Kültür Yayınları (S.103-120)
- 14-Yediyıldız, B. (2007). Ordu. İslam Ansiklopedisi (Cilt. 33, s. 367-370). Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul.
- 15-Yıldırım, A.S. (2016). Ordu'nun Tarihî Coğrafyası (XIII – XV. Yüzyıllar) (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- 16-Yıldırım, Ö.C., (2001). Dünden Bugüne Ordu İli, Baskı 1, Sayı 4, Konya,
- 17-Yılmaz Hadiye, (2016).Türkiye Cumhuriyeti Devlet Salnâmelerinde Ordu Vilayeti (1925-1927), Karadeniz, (31), S. 118-138.

**GÖRSELLERE AİT KAYNAKLAR**

Görsel 1:<https://karadeniz.gov.tr>. Bilgiye Erişim tarihi:22.12.2024

Görsel 2: Demir, N. (2018), “Hacıemiroğulları Beyliği, Türk Tarih Kurumu Yayınları, IV/A-2-1.1.1 Dizi-Sayı: 24 Ankara.)

Görsel 3:Ordu İl kültür ve Turizm Müdürlüğü

Görsel 4:Demir, N. (2018), “Hacıemiroğulları Beyliği, Türk Tarih Kurumu Yayınları, IV/A-2-1.1.1 Dizi-Sayı: 24 Ankara)

Görsel 5: Ordu İl kültür ve Turizm Müdürlüğü

Görsel 6: <http://www.ordu.gov.tr/ordunun-1462-yilindaki-haritasi-vali-balkanliogluna-hediye-edildi>. Bilgiye Erişim tarihi:22.12.2024